

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1093

Vragen van het lid **Eijsink** (PvdA) aan de staatssecretaris van Defensie over *vertragingen in de testfase van het Joint Strike Fighter (JSF)-project*. (Ingezonden 3 december 2009)

1 Heeft u kennisgenomen van het bulletin van het JSF Nieuws van 29 november jl. onder de kop «Dreigend uitstel Initial Operational Test & Evaluation (IOT&E)-fase JSF in januari 2009 al bekend»?¹

2 Sinds wanneer weet u, ook via uw vertegenwoordigers in het JSF-project, zoals die in het Joint Program Office (JPO), af van de dreigende vertraging in de IOT&E-fase van het JSF-project?

3 Wanneer heeft u de Kamer voor het laatst geïnformeerd over de voortgang en mogelijke vertragingen in de testfase van het JSF-project, en in hoeverre wijkt de toen gegeven informatie af van de nu bij u, ook via uw medewerkers in het JSF-project, beschikbare informatie op dit punt?

4 Kunt u de conclusie uit het betreffende bulletin «Uitstel van de IOT&E-fase lijkt volstrekt onontkoombaar» onderschrijven? Zo nee, op welke gronden niet?

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **De Vries** (Defensie) (ontvangen 23 december 2009)

1 Ja.

2 Met de brief van 7 mei 2008 (Kamerstuk 26 488 nr. 71) heeft de Kamer een reactie ontvangen op het rapport van het Amerikaanse *Government Accountability Office* (GAO) van dat voorjaar waarin het risico van vertragingen in het JSF-programma wordt gemeld. In de brief van 7 mei 2008 wordt uiteengezet dat het *JSF Program Office* heeft geconstateerd dat de plannen voor drie afzonderlijke processen van het JSF-programma niet meer volledig op elkaar zijn afgestemd. Het ging daarbij in de eerste plaats om de initiële productie, in de tweede plaats om de technische testfase door Lockheed Martin en in de derde plaats om de Initiële Operationele Test en Evaluatie (IOT&E) van de JSF. Met dezelfde brief is de Kamer gemeld dat tijdens de op 22 april 2008 gehouden bijeenkomst van de *JSF Executive Steering Board* (JESB), waarin Nederland is vertegenwoordigd, is gesproken over een verlenging van

de *System Development and Demonstration* (SDD)-fase met een jaar en dat indien de SDD-fase wordt verlengd dit ook zou leiden tot een verlenging van de IOT&E-fase.

Met de brieven van 17 en 27 november 2008 en de jaarrapportage van het project Vervanging F-16 over 2008 (Kamerstukken 26 488 nrs. 121, 125 en 159) is de Kamer vervolgens geïnformeerd over de besluitvorming door de JESB inzake de verlenging van de SDD-fase van het JSF-programma met een jaar tot en met 2014.

In het najaar van 2008 heeft het *Joint Estimating Team* (JET) van het Pentagon gerapporteerd over zijn onderzoek naar het JSF-programma. Het betreft een intern rapport dat door het Pentagon niet openbaar is gemaakt. Wel heeft het GAO in zijn rapport over het JSF-programma van 12 maart 2009 resultaten van het JET-onderzoek gepubliceerd, inclusief het risico van vertragingen in de testfase van de JSF. De bevindingen van het GAO berusten onder meer op het JET-rapport. In de jaarrapportage van het project Vervanging F-16 over 2008, die de Kamer op 27 maart 2009 heeft ontvangen, is al ingegaan op de door het GAO gerapporteerde mogelijke verdere verlenging van de SDD-fase.

¹ JSF Nieuws.nl, 29 november 2009.

3 en 4

Met de antwoorden op de vragen van de leden Van Velzen en Eijssink van 27 augustus jl. (Handelingen TK 2008–2009, aanhangsel nr. 3623) is de Kamer geïnformeerd over een persverklaring van het *JSF Program Office* (JPO) van 18 augustus jl. waarin wordt ingegaan op de vertraging in de productie van testvliegtuigen. In deze verklaring stelt het JPO er vertrouwen in te hebben dat de achterstand kan worden ingelopen en dat het testprogramma volgens de planning kan worden voltooid. Tijdens het JSF-symposium van 6 oktober jl. te Den Haag heeft de *Deputy Program Director* van het JPO, Generaal Moore, dit bevestigd.

Met de brief van 27 augustus jl. is de Kamer eveneens gemeld dat het Pentagon het JET opdracht heeft gegeven zijn onderzoek uit 2008 te actualiseren.

Met de antwoorden van 26 november jl. op de vragen van het lid Van Velzen (Handelingen TK 2009–2010, aanhangsel nr. 801) is de Kamer meegedeeld dat het geactualiseerde onderzoeksrapport van het JET nog niet was voltooid. Of en wanneer het Pentagon het interne rapport openbaar zal maken is niet bekend. In 2008 was dit niet het geval. Defensie beschikt niet over het geactualiseerde JET-rapport.

Het Pentagon neemt op grond van het geactualiseerde JET-rapport en van rapportages van het JPO, Lockheed Martin, de motorfabrikanten en andere deskundigen een beslissing over benodigde maatregelen. In dit kader passeren ook eventuele maatregelen de revue zoals de aanschaf van meer testtoestellen door de Verenigde Staten en een verlenging van de SDD-fase. Aangezien de besluitvorming nog niet is voltooid, kan ik hierop niet vooruitlopen.